

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Celoviti račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi iz družbe v socialističnem delavstvu in nametnem. vsaka beseda Din 2.—

Štev. 83 • Maribor, sobota, dne 22. julija 1939 • Leto XIV

Enotnost delavskega razreda in politika delavstva

Delavski razred v Jugoslaviji je organiziran edinstveno. To se pravi, da jugoslovansko delavstvo v vsej državi sodeluje po istih načelih in z istim ciljem. To delavstvo tudi uvideva potrebo, da mora prav delavstvo nuditi močno hrbtenico stremljenju po demokratičnih normalnih razmerah v državi. Hrvaški sporazum, gospodarske in politične stvari, vse kriči po neki rešitvi, ki bi odstranila križe in težave, o katerih se pritožujejo sedaj ti sedaj oni. Pritožbe in godrnjanje je na kupe ali odziva vidnega nanje ni. Odločbe in jasne besede o njih ni. Pritožbe in godrnjanje ni sveta tajnost, ampak realno življenje, o katerem sme vsakdo razmišljati in soditi ter povedati svoje mnenje. Saj je vsak človek tudi sam del tega življenja. Vendar ni tako.

Kako se pri nas razvija javno življenje? Veliki politiki in gospodarstveniki, kolikor jih imamo, imajo seje in konference za vso državo. Ni več dvoma, da se politično in gospodarsko življenje v državi s tem konsolidira in vodi skupno politiko bolj in bolj ter zlasti odloča o vsem javnem življenju kapitalizem, ki ga niti državni kapitalizem ne ovira v njenem delovanju.

S tem se naša politična in gospodarska gospoda ideološko usmerja v enem pravcu, katerega namen je nadvlada nad delavskim razredom in urejanje medsebojnih odnosov. Vse to potrjujejo izjave merodajnih politikov in njihov tisk, ki dan za dnem slika v delavstvu pravega vraga, ki ogroža red in mir v javnem življenju.

Vsa druga vprašanja so gospodarske naravi, ki se prikrivajo le prepogosto z nacionalnimi in verskimi frazami, da javnost ne postane pozorna na jedro.

Vse pomembnejše struje politične in gospodarske imajo eno skupno geslo: boj proti socialističnemu in sploh neodvisnemu delavskemu gibanju.

Kdor ima oči in ušesa, to ve. Zaradi tega se ne moremo načuditi, da delavstvo ne vidi dovolj jasno te opasnosti. Politični plašč gorenje politike je boj za avtonomijo in »pokrajninizacijo« upravne oblasti. Kakor smo vneti zagovorniki vsake pravične državne ureditve, opažamo vendar v celem tem gibanju, da se pri tem še ne misli na demokracijo in svobodo državljanov, ker je geslo vseh teh skupin, da delavstvo ne sme dobiti glasu. Zdi se nam prav tako, kakor če bi rekla vsaka skupina gospode, dajte nam pravice, svobodo, gospodarsko pravico in, ko bomo vse to imeli, bomo že svoje »otroke«, namreč delavske sloje, našeskalili sami, kakor bomo smatrali sami, da je prav ter v našo in vašo korist.

Tako se dogodki razvijajo. Mislimo, da se ne motimo. V tem nas potrjuje pisanje vseh in tudi opozicijskih listov.

Na podlagi te verjetne domneve pa moramo poudariti potrebo enotnosti delavskih strokovnih organizacij. Na vseh straneh vidimo, da se reakcionarne gospodarske in politične sile polagoma združujejo ob poudarjanju protidelavskih gesel. To je njih politika v jedru. In kaj je tedaj bolj potrebno, kakor da se delavstvo tega pojavi zaveda in da proti temu postavi drugo fronto: fronto delavske pravice in enakopravnosti v vsej državi. Delavstvo se mora zavedati, da se more proti strnjeni fronti boriti le strnjena fronta na drugi strani. Potrebne so neke upravno-finančne reforme v našem strokovnem in sploh

Mednarodni delavski parlament 20 milijonov delavcev in delavk

za gospodarsko in socialno enakopravnost ter za mir

Resolucije curiškega kongresa Mednarodne strokovne zveze

Na VIII. kongresu Mednarodne strokovne zveze je »svetovni delavski parlament«, ki je zasedal v švicarskem mestu Curihi, ki že dolgo nosi ime »rdeči Curih«, sprejel več važnih resolucij, ki jih skrajšane prinašamo.

O gospodarski politiki in obrambi pred krizo

Kongres ugotavlja, da se v zadnjih letih tako narodno kakor mednarodno gospodarstvo razvija v tako slabih oblikah, da je treba gledati na nadaljnji razvoj le z največjo skrbjo. Radi oboroževanja in avtarkije totalitarnih držav (držav, ki hočejo vse same pridelati in samo izvažati, vse notranje življenje pa vstrosmeriti) prehaja gospodarstvo v »gospodarstvo za vojne priprave«. — Radi tega so tudi demokratične države prisiljene, da povečajo kredite za oboroževanje, kar povzroča državno vmešavanje v gospodarstvo. Financiranje oboroževanja se vrši v veliki meri na račun delavstva. Tekma v oboroževanju uničuje ljudsko blagostanje. Četudi bi bilo človeštvo obvarovano največje katastrofe, vojne, stojimo na robu nove krize. Da se nova kriza prepreči, zahteva delavstvo uvedbo demokratičnega načrtnega gospodarstva, ki je moderna organizacijska oblika gospodarstva in družbe. Kongres zahteva, naj vodijo miroljubne države skupno gospodarsko politiko.

O skrajšanju delovnega časa

Kongres je mnenja, da naj se ta problem za nekaj časa odloži. Kongres konstatira, da naj to vprašanje ostane toliko časa, dokler se svetovnopolične razmere ne ustalijo. — Kongres poziva posamezne deželne strokovne organizacije, naj nadaljujejo svoje delo za skrajšanje delovnega časa, če pa to ni mogoče, pa naj skrbno branijo vse do zdaj pridobljene pravice.

Obsodba rasizma

Kongres obsoja vsako nacistično propagando sovraštva med narodi in postavlja tej propagandi nasproti vzajemnost vsega delavstva brez razlike barve, rase, vere in jezika. Mednarodna strokovna zveza je najbolj življenjski dokaz načela o bratstvu med narodi. — Kongres obsoja tudi protizidovsko propagando, ki je le idejno orožje v rokah

delavskem gibanju zato, da se okrepi akcijska sposobnost vseh delov organizacij. Enotna pa organizacija mora ostati, ker bi jo vsaka cepitev slabila. — Sistem organizacije je tudi odvisen od načina gospodarstva. Lahko so gospodarstva lokalnega ali pa vsedržavnega pomena. Toda ne le to. Menimo še, da ima delavsko gibanje še tudi drugo važno nalogo, to je, da dviga socialni položaj delavstva v vsej državi, skrbni zlasti za to, da se socialni nivo dvigne tudi tam, kjer je še sramotno nizek, ker mu je sicer ta vedno konkurenčen ter poslabšuje socialni položaj še tam, kjer je nekoliko boljši.

To so politični, splošno-socialnopolitični momenti, ki nas krvavo opominjajo, da krepimo in utrjujemo enotne delavske organizacije po vsej državi v absolutno strnjeni fronti.

vseh reakcionarjev v njihovem boju za oblast in proti svobodi.

O ustanovitvi gospodarskih svetov

Zveza bo posvečala gospodarskim vprašanjem izredno pozornost in njeno tajništvo bo v ta namen ustanovilo posebno poročevalno službo. Sestavljen bo poseben pododbor, ki naj preštudira vprašanja ustanovitve tako zvanih gospodarskih svetov za posamezne industrijske panoge. V teh svetih naj bi z enako pravico sodelovale delavske strokovne organizacije, podjetniki in državne oblasti. Po možnosti naj tudi posamezne deželne centrale ustanovijo posebne gospodarsko-politične oddelke, potom katerih bi zvezo stalno informirale v gospodarskih vprašanjih.

Mirovna resolucija

Kongres znova obsoja vsako politiko sile. Delavstvo ne more priznati nasilja nad pravico in izraža simpatije kitajskemu narodu v njegovem boju proti napadalcem. Danes se ne zatirajo samo na vse mogoče načine pravice posameznih narodov, ampak tudi njihove tradicije, na mesto katerih se postavlja za absolutno veljavno načelo tako zvana rasna teorija. Pri takem povratku v barbarstvo je mir neposredno ogrožen. Da ga učinkovito branimo, je potrebno samo eno: nasilju ne smemo dajati nikakih koncesij! Povezanost vseh miroljubnih narodov naj ne dovoli nikakega nasilnega posega. Kongres upa in izraža željo, da bi prišlo do skorajšnjega sklepa angleško - francosko - ruskega pakta. Kongres pooblašča predsednika Mednarodne strokovne zveze, da izčrpno zasleduje mednarodne dogodke ter da jih presoja in da takoj obvešča posamezne deželne centrale o ukrepih, ki jih naj strokovne organizacije posa-

meznih dežel storijo za ohranitev miru. Mir se da ohraniti le z vzajemnim mednarodnim sodelovanjem, na podlagi pravičnosti. Kongres se strinja z resolucijo Mednarodnega delovnega urada in s prizadevanji predsednika Roosevelta za sklicanje mednarodne konference, h kateri bi se naj brez izjeme poklicali vsi narodi, da bi se razčistila gospodarska, finančna in kolonijalna vprašanja. Kongres vabi vse deželne centrale strokovnih organizacij, naj vplivajo na vladu v svojih državah, da pride do take konference.

Omeniti je še treba, da je bilo na curiškem kongresu veliko globoko zasnovanih govorov, ki so jih številni delegati z velikim zanimanjem poslušali. Važno je tudi, da je kongres sprejel med svoje članice kitajske strokovne organizacije, ki štejejo preko 1 in pol milijona članov. — Tako se je število članstva Mednarodne strokovne zveze zopet povečalo in ga je že skoro 20 milijonov. Na letošnjem kongresu je bil kitajski delegat že zastopan ter je obširno poročal o stanju na Kitajskem. — Dolgotrajna debata glede sprejema ruskih strokovnih organizacij v Mednarodno strokovno zvezo se je zaključila s tem, da se ruske organizacije v Zvezo ne sprejmejo in da se tudi tozadevna pogajanja ne bodo več vršila.

Volitve so pokazale, da je izvršilni odbor Mednarodne strokovne zveze ostal isti; predsednik: Citrine, podpredsedniki so ss.: Jacobsen (Danska), Jouhaux (Francija), Kupers (Belgija), na novo je bil izvoljen mesto Čeha Tayerla, Meister (Svica). — Tajnika sta ss. Shevenels in Stolz. Pozneje se bo še zasedlo mesto šestega podpredsednika, ki ga bo zavzel severni ali južni Amerikanec.

2.500 rudarjev stavka v rudniku Trepča

Ker je družba zavlačevala pogajanja.

Delovne prilike v rudniku v Trepči so neznosne. Da mora biti res hudo, vidimo iz tega, da so se pričeli upirati celo delavci iz juga, ki so vajeni trpljenja in nesocialnih razmer.

Delavstvo je zahtevalo že pred meseci, da družba zviša mezde za 10 odst. in dovoli delavcem do 5 let zaposlitve 5, ostalim delavcem z večjo zaposlitvijo pa 10 dni letnega dopusta. Ta zahteva delavstva je več kot upravičena, kajti

delo v rovi, kjer je do 40 st. C vročine ne samo, da ni prijetno, ampak izčrpa človeka do skrajnosti.

Važno je tudi delavska zahteva, da bi se delavcev brez sporazumno ugotovljene krivde ne smelo odpuščati. — Doslej se je namreč tudi dogajalo, da je uprava odpuščala delavce, ako so oboleli.

Stavka je popolna, delajo samo delavci, ki vzdržujejo rudniške naprave.

Turčija zahteva otočje Dodekanez

Italija razburjena.

Turško časopisje piše, da se mora otočje Dodekanez, ki ga je zasedla Italija že v tripolitsanski vojni l. 1911., vrniti Turčiji. Otočje leži v bližini turške maloazijske obale in ni posebno oddaljeno od Dardanel, sredi morske poti

med Turčijo in Grčijo. To otočje so Italijani silno utrdili in nanj tudi računajo.

V Italiji so radi turških zahtev razburjeni in pravijo, da sta Anglija in Francija nahujskali Turčijo, da postaja nesramna.

Pogajanja v Moskvi še trajajo

Angleška »Times« pa zatrjuje, da bo v kratkem sklenjen toliko pričakovani pakt o vzajemni pomoči. Kajti sporazum je v najvažnejših vprašanjih že došežen.

Zavedati se je treba, da Francijo in Sovjetsko Rusijo že itak veže vojaška pogodba in da je torej Sovjetska Rusija že po tej pogodbi, ki datira iz prejšnjih let, obvezana priti Franciji na pomoč.

Sporazum s Hrvati je nujen, pravijo

Delavstvo pa zase in za svoje gibanje zahteva samo priznanje enakopravnosti, ki jo jamči ustava vsakemu državljanu.

Ni ga jugoslovanskega državljan, razen morda kakšnega birokratičnega ali kapitalističnega čaršije, ki ne bi priznaval prvič, da je rešitev hrvaškega vprašanja nujen in drugič pa tudi, da je reševanje takih vprašanj mogoče le ob popolni politični svobodi in pravi demokraciji.

Obe vprašanji je nova Cvetkovičeva vlada ponovno priznala in potrdila njiju nujnost.

Vemo sicer, da je prehod iz dosedanjega desetletnega političnega stanja nemogoč v štirindvajsetih urah, toda potrebno bi pa le bilo, da se ta volja izraža v drugih smereh, o katerih doslej nismo opazili nobene izpovedi. Mislimo s tem namreč na samoupravne pravice socialnopolitičnih ustanov in na svobodo delavskih organizacij, ki so končno tudi važen kompleks zakonitih pravic in državljskih svoboščin.

Hrvaško vprašanje ni enostavno, ker se je zaradi zakrknjenosti čaršije v desetih letih zaostri in razpaslo zaradi storjenih krivic. To je vzrok, da se ne da rešiti z gestami in obljubami, marveč le z dejanji in ob jamstvu javnega političnega vpliva naroda, to je, ob jamstvu vseh političnih, ne birokratičnih, vplivov v državi.

Posvetovanja, ki so se že vršila, morajo, če se hočejo programatično in pravično uresničiti, imeti namen, da se ugotovi nasprotstva in najde način, da se jih izravna. Za dosego tega namena pa je potrebna, sedaj ko je rešitev miselno dozorela, popolna politična svoboda, takoj pa opustitev politike, ki je proti svobodi udejstvovanja in uveljavljanja delavskega razreda v državi.

Zakaj tudi delavstvo ima svoje vprašanje, ki se imenuje delavska državljska enakopravnost.

Hrvati hočejo ustanoviti gospodarski svet

Naša državna zakonodaja določa ustanovitve gospodarskega sveta za vso državo. Do uresničenja pa še vedno ni prišlo, kar ni najboljši znak, da žele vsi gospodarski krogi neko povezanost in kontinuiteto v gospodarski politiki. To odlašanje je dalo hrvaškim gospodarstvenikom povod, da pripravljajo ustanovitev hrvaškega gospodarskega sveta.

Pri nas imamo gospodarske ankete, posvetovanja in podobne dekoracije javnega življenja, toda manjka jim obvezno sklepanje. Lahko se posvetujemo, lahko predlagamo, ali vse delovanje je le posvetovalnega značaja in birokracija ali močnejši vplivi lahko postavijo vse moralne sklepe in predloge z ožjih vidikov na glavo. Izključno posvetoval-

ni značaj izpodkopava resnost iniciativ in predlogov.

Državni gospodarski svet je potreben. Ali njegova naloga ne more in sme biti ne fiskalična in ne konservativna. — Gospodarski svet ne sme špekulirati z zniževanjem socialne preskrbe in podobnimi stvarmi, ampak mora zasnovati svoje delovanje problematično. Podpirati mora razvoj produkcije in prodaje. Gojiti mora tehnično racionalizacijo in sporedno s potrebo izkoriščati naravne dobrine v državi. Smotreno gospodarstvo ni špekulacija s plačami in nesmotrenostjo produkcije, ampak naravno preračunana prilagoditev potrebam in pridobitvam novega konsuma.

Ta vprašanja bi pa lahko reševal gospodarski svet za vso državo, ...

1200 rudarjev rešenih iz smrtne nevarnosti

V belgijskem rudniku Limbogh-Mass se je pripetila dne 19. t. m. nenavadna nesreča. — Zgorel je vod električne, ki dovaja tok iz elektrarne v rudnik. S tem je bil električni tok prekinjen v vse naprave rudnika, kjer je delalo 1200 rudarjev pod zemljo. Razumljivo je, da so nehale delovati vse naprave v rudniku, ventilacija, črpalke za vodo, kakor tudi moderne naprave za kopanje premoča. Vseh 1200 rudarjev je bilo popolnoma odrezanih od sveta v okoli 800 metrov globokem rovu.

Nevarnost za rudarje je bila velika, zlasti v spodnjih plasteh, kjer je slab zrak in nasičen s strupenimi plini.

Nesreča je bila, da ni bilo pri rokah novega voda in je elektrarna oddaljena od rudnika več kilometrov. Prekinjene so bile tudi telefonske zveze, tako da ni bilo mogoče ničesar zvedeti o usodi rudarjev v rovu.

Reševalne priprave so delali vso noč in dne 20. t. m. ob 10. uri dopoldne se je posrečilo elektriko zopet napeljati v rudnik. Predvsem so poskrbeli za delovanje ventilacij, nato za delovanje dvigal. V dveh urah nato so rešili

iz rova vseh 1200 rudarjev, od katerih so morali nekatere oddati v bolnišnico, ker so bili popolnoma izčrpani. Smrtnih žrtev pri tej nesreči ni bilo, bilo bi se pa zadušilo več sto rudarjev, če bi bila prišla pomoč par ur kasneje.

Politične konference opozicije SKD in JNS

Te dni je imel dr. Vl. Maček več konferenc z V. Vilderjem in inž. Avgustom Košutičem ter mnogimi poslanci, na kar je odšel v Kupinec.

V istem času je odpotoval tudi bivši minister dr. Albert Kramer, glavni tajnik JNS, v Zagreb, kjer je imel posvetovanja z V. Vilderjem.

Politiki so se razgovarjali o poteku razgovorov glede sporazuma in politični situaciji v državi.

Ali si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svoje dolžnosti!

Doma in po svetu

Vse je treba odstraniti, ki se ne morejo ostresti Stojadinovičeve miselnosti. Dr. Stojadinović je še enkrat pokazal svoje rožičke. Postavil se je po robu svoji stranki, ki jo je ustanovil v posebne namene, z znano interpelacijo za senat. Menimo, da je potrebno, da si mož polomi rožičke, ker bo sicer še strašil. Najvažnejše pa je, da izginejo z njim tudi — njegovi nazori, ne samo pri njem, ampak tudi povsod drugod, kjer še žive. — Dr. Stojadinović je hotel zadaviti jugoslovansko človečansko dostojanstvo in to mora biti svarilo vsem, ki žele to dostojanstvo ohraniti in so pristaši svobode in demokracije. Stojadinović je imel v programu tudi zadušitev svobodnega delavskega gibanja in nasilno izločitev vpliva tega delavstva tam, kjer mu po zakonu pripada.

Depolitizacija sodnikov. Ministrski predsednik Cvetković je napovedal, da bo z uredbo o postavljanju sodnikov in njihovi neodvisnosti izšla prepoved političnega udejstvovanja sodnikov, ki bodo smeli svojo politično pripadnost pokazati samo pri javnem glasovanju ob volitvah. Sodniki bodo dobili poseben dodatek k plači. Za vzdrževanje sodnih prosljopij bodo uvedene posebne sodne takse.

Red hlačne podveze, najvišje angleško odlikovanje, je prejel knez-namestnik Pavle.

Bolgarija išče finančne pomoči v Angliji. V Londonu se mudi že dalj časa predsednik bolgarskega saborja Mušanov, ki skuša posredovati, da bi se zboljšali gospodarski odnosi med obema državama, da bi Bolgarija dobila večje posojilo v Angliji.

Seja francoske vlade je sklicana za prihodnje dni. Za to sejo vlada med političnimi krogi veliko zanimanje, ker bo vlada razpravljala o podaljšanju poslanskih mandatov od 4 na 6 let. Socialisti so proti podaljšanju mandatov in so že svojač na strankinem kongresu zavzeli odklonilno stališče.

O vprašanju beguncev bo razpravljala posebna mednarodna konferenca v Washingtonu, ki je bila sklicana na pobudo Roosevelta. — Konferenci bodo prisostvovali delegati Anglije, Holandske, USA, Argentinije, Brazilije itd. — Vprašanje beguncev postaja vsak dan bolj pereče, ker strada sto in sto tisoče teh trpinov, ki so iz političnih razlogov morali zapustiti svojo domovino.

Ustreljen poljski carinik. Na meji Poljske in Gdanska so neznanci ustrelili poljskega carinika. Taki dogodki kažejo, kako zelo velika je napetost.

101 vojna ladja, ki jo grade Zedinjene države, bo veljala okoli 212 milijard dinarjev. V Zedinjenih državah gre torej tudi zares.

V Italiji ni več dopisnikov francoskih listov. Te dni je bil iz Italije izgnan poslednji dopisnik francoskega tiska, novinar Robert Dwaui.

Španska vlada je zgubila tožbo in sicer pred zveznim sodiščem v Newyorku. — Zahtevala je, da se ji izplača 645 milijonov dolarjev, ki jih je naložila španska republikanska vlada v Zedinjenih državah od izkupička za prodano srebro.

Japonci so izgnali 21 Ang'čev iz Kajfenga, radi česar se je spor med obema državama še bolj zaostril.

Bivši albanski kralj Zogu se sedaj s svojo družino nahaja na švedskem.

Tombole in loterije se bodo smele v bodoče vršiti samo, ako bo vrednost dobitkov znašala vsaj polovico vsote prodanih srečk. Prošnje bo treba vlagati preko sreskih načelstev na ministrstvo za kmetijstvo.

Pomenikanje vode v Beogradu. Radi silne vročine je v Beogradu nastala velika suša. — Več mestnih okrajev je že brez pitne vode. Te dni je toplomer v senci kazal 32 do 35 stopinj Celzija.

Več cigánov je obolelo v vasi Šumlaja v Banatu, ker so na neki pojedini jedli meso poginulih svinj. En cigan je kmalu po jedi umrl za steklino, drugi pa so bili po nalogu oblasti cepljeni. Ker se pa mnogo cigánov ni pustilo cepiti, temveč so rajši pobegnili, je nevarnost da se steklina razširi.

270 kilometrov dolg kanal v 30 dneh hočejo zgraditi v Uzbekistanu v Sovjetski Rusiji. Na delu bo 16.000 članov kolhozov, pod vodstvom 2000 inženjerjev. Izkopati bo treba 15 milijonov kubičnih metrov zemlje. Kanal bo služil za namakanje 500.000 hektarjev ozemlja v dolini Fergana, kjer sade bombaž.

Ako človek nosi milijone s seboj. V pariški podzemski železnici se je te dni dogodil velik rop. Blagajniku Lucienu Dindonu od narodne kreditne banke je med vožnjo nenadoma postalo slabo in takoj nato je padel v nezavest. Prenesi so ga v bolnico, kjer se je kmalu prebudil. Potem je zahteval svojo aktovko. Ves prestrašen pa je ugotovil, da je v aktovki samo še prazen omet papirja — dva milijona frankov pa je zginilo. Sumijo, da so gangsterji omamili moža, da so ga lahko izropali.

Izmišljene vesti o sporazumu med H'som in Jugoraso

Glasila ZZZ, Jugorasa in JRZ so razširila vesti, da je hrvaški Hrs sklenil dogovor z Jugoraso glede prevzema zagrebške delavske zbornice.

Te vesti so neresnične. Hrs vztraja na zahtevi, da se v delavsko zbornico izvrše volitve in nima namena služiti željam, ki streme za tem, da se prevzame zbornico brez zakonitih volitev.

Stališče Hrsa je v tem oziru pravilno, ker je moralno utemeljeno in bi pomenila persekucija delavske zbornice bolj ali manj zaostritev hrvaškega vprašanja.

To objavljamo, obenem pa čakamo, kaj bo na to rekel Jugoras.

Japoncem rase apetit

pri pogajanjih v Tokiju.

Pri pogajanjih v Tokiju radi blokade angleške mednarodne koncesije po Japonci, hočejo načeti Japonci vprašanje mednarodnih koncesij na Kitajskem sploh. Predvsem pa se jim gre zato, da bi tuje države ne priznavale več kitajskega denarja kot plačilno sredstvo, ker to hudo meša račune Japoncem. Kajti glavni denarni promet se razvija baš v mednarodnih koncesijah.

Zedinjene države in Japonka

Večkrat se čuje, zakaj Zedinjene države ne posežejo bolj aktivno na strani Anglije in Francije na Kitajskem. Dejstvo je, da so interesi Zedinjenih držav vezani v mnogo večji meri na trgovino z Japonko, kot pa s Kitajsko. Zato je razumljivo, ako se ameriški kapitalisti protivijo prevelikemu pritisku na Japonko radi Kitajske.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

V razdalji kakšnih dveh milj ali nekoliko dalj, se je poizbaval na valovih majhen, temen predmet, ki je takoj nato zopet zginil. De Laage je napeto gledal v to smer. Vsa v strahu je opazila njegova žena, da je segel po daljnogled.

»Lačna sem,« je dejala hitro. »Vrniva se k čolnu!«

»Samo trenutek. Tam zunaj na morju...«

»Tudi jaz sem opazila. Neko drevo plava na gladini. Pojdi!«

Obesila se mu je pod roko in ga je, smehljaje se, hotela povleči za seboj, toda on je ponovil: »Trenutek počakaj!« in že je nastavljal svoj daljnogled. Vsa v strahu je čakala kaj bo, med tem ko je on naravnaval daljnogled. Obšlo jo je nebrzdano in brezsmiselno upanje, da se kanu ne bo več prikazal, toda skoro v istem trenutku ga je zopet opazila...

De Laage se je komaj vidno zdrznil. V okroglem nastavku daljnogleda se je prikazal njegovim očem velik čoln, ki se je oddaljeval v vzhodni smeri; na krmi je veslal nek mož, v sredini čolna je sedel nek otrok, v zapogi je bilo videti ženo, ki je uporabljala kos naplavljenega lesa kot veslo.

V tem hipu je zginil čoln z ljudmi vred, ki so bili v njem de Laageju izpred oči. Toda on jih je natanko videl, kot da bi bili pred njim...

Tedaj je prvič v svojem življenju storil nekaj velikega...

Počasi je spravljal daljnogled v obodek, izogibač se, da bi se bil srečal s pogledom svoje žene.

»Imaš prav, Hermina,« je rekel ravnodušno, »neko drevo je, ki plava na morski gladini.«

Epilog.

Polnoč je že davno minila, nebo je bilo brez oblakov in na ogromni črni površini lagune otoka Manukure so se ogledovale zvezde. Negibno je ležala jadrnica v laguni in nikdar prenehajoče mrmranje pluskote, ki je udarjala ob koralni pas okrog in okrog, je oklepalo tišino, ki se je zdela še večja kot pa zunaj na odprtem morju. V daljavi, sredi temnega morja, je opazil doktor Kersaint slabotno, utripajočo luč.

»Kapitan se vrača,« je rekel. »Prižgal si je bakljo, da bi našel pot med čermi.«

Vernier je priklimal, razmišljajoč o tem, kar mu je bil pripovedoval zdravnik. Po kratkem prestanku je vprašal: »Kaj pa je bilo potem z de Laagejem?«

Doktor Kersaint si je nabasal pipo z grobo rezanim tobakom in si jo prižgal. Vžigalica je zagorela s svetlim, pokončnim plamenom. Ko je padla v vodo, je bilo razločno čuti pritajeno cvrkanje. Potem je nadaljeval s svojim pripovedovanjem.

Gospej de Laage ni bilo niti najmanj videti, da je preživela tako strašne stvari, lahko pa si mislite, kakšno je bilo njeno duševno razpoloženje. Njen mož jo je poslal takoj na Tahiti, k neki prijateljski družini, da bi si predvsem temeljito opomogla.

Ko je potem uredil novo upravo v Fakaravi, je zaprosil za daljši dopust, ki bi ga bil moral dobiti

že pred leti, in premestitev. Ko je preživel s svojo ženo leto dni v Franciji, so ga poslali na Guayno in je tam opravljal službo visokega upravnega uradnika. Ko je osemnajst mesecev nato umrl na tropični malariji, se je gospa de Laage preselila v Pariz, k svoji sestri.

V Fakaravi sem bil začasni zastopnik vlade — ker niso takoj imenovali naslednika za odšlega de Laageja — kot tak sem nekega dne prejel dolgo pismo od gospe de Laage. Poročala mi je o smrti svojega moža in pripomnila, da je bil de Laage, ko se je vrnil s prvega inspekcijskega potovanja po tej kazenski koloniji sam pri sebi gotovo zelo vesel, da ni imel prilike, da bi bil pomnožil število teh usmiljenja vrednih ljudi, ki so tam živeli strašno življenje, za enega novega kaznjenca. Ako je bilo to tudi res tako, ne morem in nočem soditi... V dodatku k pismu mi je v previdnih izrazih — Terangijevega imena ni niti omenila — natanko opisala vse, kar se je bilo dogodilo. Izrazila je upanje, da je dotični najbrž še živ in da se s svojo družino nahaja na Fenua Ino. Lahko si mislite, kako sem bil začuden!

Zaključila je pismo s sporočilom, da je odločena izposlovati pomilostitev za Terangija, ki si jo je tako bogato zaslužil. Glavni namen pisma je bil, da me vpraša za svet, kako bi to najlažje dosegla. Odgovoril sem ji takoj in priložil priporočilo pismo na svojega strica v kolonijalnem ministrstvu; svetoval sem ji, da naj gre k njemu in mu zaupa vse od konca do kraja.

(Dalje prihodnjik)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

O PROTEKCIJI

Kdo išče protekcijo? Protekcijo išče človek, ki ima v sebi čut manjvrednosti, ki ni dovolj kvalificiran, ali pa je egoist in domisljavec ter lizum. Človeč, ki čuti trenutni dobrodelni učinek protekcije, se kaj rad spozabi nad svojim sodelavcem, odlaga na gotovih mestih vse kar vidi in kar sliši ter si domišluje, da si s tem utrjuje svoj položaj pri gospodu.

Kdo nudi protekcijo? V splošnem hoče oni, ki komu nudi protekcijo, izrabiti dotičnika za svoje namene in to brez izjeme v škodo tretjega. Takšni primeri so se tudi že pri nas dogajali in se žal še vedno dogajajo. Recimo, da so slabi delavci s protekcijo zavzeli delovna mesta, za katera sploh niso bili sposobni. — Recimo dalje, da se je koža iz političnih vzrokov protežirala, ali da se je vpoštevalo posredovanje kakšnega človeka, z namenom, da se izloči one, ki bi bili za to poklicani.

Nehvaležnost protekcije. Če je kaj nehvaležno, potem je protekcija. Že to je velika zmot, če si kdo domišluje, da ga ima gospod rad. Ne rad, ampak rabi ga, zato mu nudi protekcijo. Pri vsakem najmanjšem nesoglasju protekcija splava po vodi. Potem pa ostane še samo nasprotstvo in užaljenost na obeh straneh. Ker pa danes ni nič trajnega, tudi ne ona mesta, ki lahko protekcijo dele, nastane pri vsaki spremembi za one, ki se sencijs v protekciji, veliko razočaranje. Gnev onih, ki so bili zaradi protekcije prizadeti, se obrne takoj proti protežirancu. Tudi javno mnenje je v splošnem proti protežirancu. Protekcija še nikdar ni rešila socialnega nasprotstva. Tik za protežirancem je denuncijant, za njim pa takoj izdajalec.

Tukajšnja »Vzajemnost« priredi v nedeljo, 23. t. m., večji izlet na Mrzlico in vabi tem potom vsa bližnja društva »Vzajemnost«, kakor tudi vsa sorodna društva, da se tega izleta udeležijo v čim večjem številu. Družnost!

HRASTNIK

Zahvala. Rudarska godba na pihala v Hrastniku se tem potom zahvaljuje vsem godbam, ki so prihitele na našo slavnost, za njih sodelovanje, tako tudi članom »Vzajemnosti L.« v Hrastniku, ki so nam pomagali pri pripravi, kakor tudi onim, ki so v imenu delavskih društev tako prisrčno pozdravili našo prireditel, zlasti s. županu za dobrodoščilo in slavnostnemu govorniku, predvsem pa še kemičnim delavcem, ki so našo povorko obšipali s cvetjem, da smo bili res nadvse presenečeni. — Končno tudi naša zahvala vsemu hrastniškemu prebivalstvu in ostalim, ki so nas obiskali na naši veselici ter s tem pripomogli, da je naša proslava v vsakem oziru res nadvse zadovoljivo uspeša. — Odbor.

GLINCE PRI LJUBLJANI

Zveza lesnih delavcev in sorodnih strok, podružnica Ljubljana, priredi v nedeljo, dne 6. avgusta 1939 ob 4. uri popoldne veliko

VRTNO VESELICO

v vseh vrtnih prostorih gostilne Miklič, prej Zadružni dom na Glincah, Tržaška cesta, tramvajska postaja Milarna. Če bi bilo ta dan slabo vreme, bo veselica dne 13. ob isti uri.

Vstop je prost. Na sporedu je bogat ribolov mizarjskih izdelkov, ples, šaljiava pošta, turška kavarna itd. Sodeluje delavska godba »Zarja«. Postrežba najboljša. Udeleženci, ki prejme največ razglednic šaljiave pošte, prejme krasno darilo. — Tekma za lep spominček s te veselice bo za udeležence zanimiva. Čisti dobiček je namenjen starim in onemoglim članom in sirotam. Darila se hvaležno sprejemajo. — Odbor.

RUŠE

Še o hudi nesreči, ki se je pripetila pri karbidni peči. V ponedeljek ob 9. uri zvečer je bil zaposlen 39 letni delavec Robič Leopold pri izlivu tekočega karbida. Korito na visečem tiru je bilo napolnjeno s karbidno maso, na dnu so se tvorili plini, na vrhu karbida pa skorja, vsled tega je žareči karbid dvignilo ter vrglo v omenjenega delavca, ki je bil v hipu v plamenu. Kot žareča baklja je letel iz obrata, kjer so mu odelavci takoj pritekli na pomoč. Prenesli so ga v tvorniško ambulanto, kjer mu je pomagal predelavec laboratorija g. Gašper Viktor, med tem je že prispel tudi zdravnik dr. Veseli ter ukrenil potrebno. Pred vhomom tovarne se je nabralo mnogo ljudi, ki so sočustvovali z nesrečno žrtvijo. Na lcu mesta so prispeli tako tudi ravnatelj g. inz. Mader ter vsi vodilni inženjerji. Že tekom 15 minut je privozil rešilni avto, ki je ponesrečenca odpeljal v mariborsko bolnico. Kakor zvezmo, ima prizadeti hude opekline in bo zdravljenje dolgotrajno.

STUDENCI PRI MARIBORU

Delavsko kult. društvo »Vzajemnost« javlja, da se namerava na akademija na željo nekaterih bratskih društev ne bo vršila dne 29. t. m., temveč dne 12. avgusta t. l. Začetek ob pol 9. uri. — Družnost!

KOLESA (Wanderer)

originalna, priznana najboljša kvaliteta po mesečnih obrokih

d i n 100.—

FRANC LEPOŠA d. z o. z.
Maribor, Aleksandrova cesta 39

MARIBOR

Pekovski pomočniki v boju za kolektivno pogodbo

ali kje je resnica?

Kolektivno pogodbo, ki je obstojala v pekovski obrti v Mariboru, so odpovedali mojstri lanske leto. Prav za prav je bila tista odpoved neveljavna, ker ni bila pravilno priobčena organizaciji pekovskih pomočnikov. Razen tega bi bili odpoved kolektivne pogodbe morali podpisati vsi mojstri, podpisal pa jo je samo predsednik združenja, g. Jakob Koren. Nekateri mojstri s predsednikom združenja vred so smatrali, da kolektivne pogodbe ni več, drugi zopet drugače, večina pa je bila mnenja, da lahko dela kar hoče. V pekovski obrti je zavladala glede delovnih prilik prava anarhija.

Da se ta anarhija odpravi, so predlagali pomočniki, organizirani v podružnici Zveze živilskih delavcev Jugoslavije, združenju pekovskih mojstrov pogajanja za sklenitev nove kolektivne pogodbe.

Do teh pogajanj je prišlo pred kakšnimi tremi tedni. Na pogajanjih je bil navzoč predsednik združenja in pa vsi odborniki, od strani organizacije pomočnikov pa štirje člani kot pregovarjalni odbor.

Prvi del pogajanj je potekel gladko. Med tem je združenje mojstrov stopilo v stike z mojstri v Zagrebu.

Ko je potem prišlo do nadaljevanja pogajanj, je pomočnikom bilo takoj sumljivo, ker tajnik združenja to pot ni delal nobenih beležk več, kar bi bilo za sestavitve zapisnika o pogajanjih pa vendarle nujno potrebno. Tedaj je predsednik združenja g. Jakob Koren pričel govoriti o uredbi o omejitvi nočnega dela v pekarnah. Zahteval je, da naj se poda deputacija pomočnikov na magistrat in tamkaj izjavi na zapisnik, da je proti uredbi o omejitvi nočnega dela. Pomočniki so to zahtevo seveda gladko odbili, saj pomeni taka zahteva nekaj naravnost nezaslišanega.

Ko je g. Jakob Koren čul izjavo pomočnikov, je vstal in rekel, da nima mandata za nadaljevanje pogajanj. Odbor združenja pa je bil drugega mnenja in so odborniki prigovarjali, da se naj pogajanja nadaljujejo. Gospod predsednik se je dal pogovoriti. Takoj nato je potegnil iz žepa nek listič, ki ga je prebral in dejal, da

Sladkorja primanjkuje. Čas vkuhanja sadja je prišel, gospodine se pa pritožujejo, da ni dobiti kristalnega sladkorja. To so res nezaslišane stvari v našem gospodarstvu, kjer prepuščamo karteliziranim tvornicam, da rešujejo »sladkorno vprašanje« kakor se jim zljubi. — Pravijo, da je 100 vagonov sladkorja za naše kraje na potu po morju in da bo prispelo preko Reke (zakaj ne preko Sušaka?).

Kje je še kaj zelene travice? Silna vročina, ki traja že par tednov, je naravnost požgala travo po travnikih in pašnikih, zlasti pa se to pozna v mestu, kjer se nahajajo po dvoriščih male travnate oaze. Edino res zeleno travico v mestu lahko vidi človek v — Sodni ulici, kjer tako lepo poganja med režami kamenitega tlaka, da izgleda cesta že kar prijetno zelena. Vsakodnevno škropljenje pomaga travici, da lepo uspeva. Torej imamo le tisti prav, ki se branijo zaliti reže v kamenitem tlaku s smolo. Ko bo v vseh režah prerastla trava, se tudi ne bo več pršilo in tako si bomo smole ter ostale stroške, ki bi bili v zvezi z zalitjem rež prihranili, razen tega pa ostane še zelenje, ki sredi vročega poletja tako zelo razveseljuje oči mestnih prebivalcev.

Povišanje članarine pri Podpornem društvu železniških delavcev. Na podlagi sklepa občnega zbora se je povišala mesečna članarina tako: od din 12,50 na din 14 in od din 5 na din 6,50, za člane bivše Tovariške zveze od din 4 na din 5,50, za člane bivšega Društva strojnikov od din 7 na din 8,50; članski prispevek ostalih dveh članskih skupin po din 1,50 in din 4 mesečno ostane nespremenjen. — Odbor.

Železničarska nabavljalna zadruga prične z zgradbo svoje lastne hiše v Cafovi ulici.

Kočevski rudarji hočejo dela in kruha!

Rudarski shod.

Kočevje, 20. julija 1939.

V sredo popoldne se je vršil na Trdnjavi rudarski shod, na katerem so se zbrali številni rudarji z ženami in otroci. Navzoča sta bila tudi gg. okrajni načelnik in mestni župan. — O razmerah na rudniku smo že opotevano poročali. Dodati imamo samo to, da je položaj iz dneva v dan slabši, tako da neka mati sedmih otrok že skoraj nori po koloniji. Na shodu navzoči delavci, zlasti pa njihove žene, so dali duška svojemu trpljenju, ki je kar že komaj človeško. Izbrani so bili štiri odposlanci za anketo, ki se je vršila v četrtek v Ljubljani. — Govorili so ss. Högl, Jenko, Čub, Jagodič in Brečko. Med drugimi so protestirali proti temu, da se je anketa odlagala in nato preložila iz Kočevja v Ljubljano. Delavstvo se je mirno razšlo, samo odposlancem na anketo je za bičilo, naj se ne vrnejo praznih rok.

Posvet v Ljubljani.

Dne 20. t. m. se je vršil posvet glede kočevskega rudnika v Ljubljani. Udeležili so se

naj se vnese v kolektivno pogodbo določba, glasom katere izjavijo mojstri in pekovski pomočniki, da se bo uredilo delo v pekarnah ne glede na zakon in uredbo o omejitvi nočnega dela, kakor bodo pač mojstri smatrali za potrebno.

Seveda so pomočniki odgovorili odklonilno. Taka izjava je docela protizakonita in ne veže nikogar, ker se zakoni ali uredbe ne morejo spreminjati s kolektivnimi pogodbami. Kam bi pa prišli, ako bi to delali?

Zopet je gospod Koren skočil pokonci in hotel oditi, pa so ga prisotni odborniki še enkrat pogovorili.

Tedaj so pomočniki načeli vprašanje kruha in zahtevali, da se da vsakemu pomočniku en kilogram kruha dnevno. Predsednik združenja je to zahtevo odklonil. Ko se je nato eden izmed delavske delegacije usodil pripomniti, da ako mojstri tudi to odklonijo, potem pač pomočniki z novo kolektivno pogodbo ne bodo ničesar pridobili, je predsednik združenja, g. Jakob Koren, zagrabil klobuk in odšel. Poprej pa je še izjavil, da se mojstri lahko pogajajo naprej, ako se hočejo, samo da si bodo morali zbrati drugega predsednika, on pa, da nima mandata. — Od koža bi moral imeti g. Koren mandat, žal ni bilo moč ugotoviti.

Pogajanja so se razbila in udeleženci razšli. Pred desetimi dnevi so pomočniki znova pisali združenju radi pogajanj, odgovora pa niso dobili vse do danes.

Na podlagi tega naj javnost presodi, kdo je kriv, ako v mariborski pekovski obrti ni kolektivne pogodbe in ali so temu res krivi marksiisti, ali pa nekdo drugi.

Radi lažjega razumevanja pa še eno vprašanje: Kaj bi se zgodilo z delavcem, ki bi komu prigovarjal, da naj se zakonu upre, da naj ga ignorira in gre celo na oblast in tamkaj na zapisnik izjavi, da smatra, da se ga zakon nič ne tiče?

To kar bi se zgodilo takemu delavcu, je treba, da se enkrat za vselej demonstira kot svarilen vzgled tudi na delodajalce, ki kaj takega zahtevajo od delavcev.

Tudi operacijsko mizo za din 40.000 je dobila mariborska bolnišnica. Skoro bo imela toliko nove opreme, da je ne bo kam postaviti. Včas je bilo v navadi, da so ljudje najprej skrbeli za streho, potem pa za opremo, sedaj je ravno narobe.

Festival slovenskih narodnih običajev v Mariboru. Prirejanje raznih festivalov se je v zadnjih letih močno udomačilo po vseh kulturnih državah, največje festivale narodnih običajev je pa doživela letos Svica ob priliki pokrajinske razstave v Curihu. Privabili so tja stotisoče Švicarjev, pa tudi tujece iz sosednih in oddaljenih držav. Prav tako zanimiv, in za nas več ali manj nekaj čisto novega, bo nedvomno festival slovenskih narodnih običajev ob priliki VIII. Mariborskega tedna dne 5. in 6. avgusta. Na njem bodo nastopile skupine iz raznih delov Slovenije s plesanjem belokranjskih kol, prleškimi gostovanjem, pogrebom Kurenta itd. Vsi ti nastopi bodo skrbno pripravljani po strokovnjakih in izvedeni v pristnih narodnih nošah posameznih pokrajin. Prireditve bodo zato zanimivost, kakršne v takem obsegu še nismo doživeli. Za obisk letošnjega VIII. Mariborskega tedna, ki se bo pričel v soboto, dne 5. in končal v nedeljo, dne 13. avgusta, je od 1. do 17. avgusta dovoljena polovična vožnja po vseh naših železnicah.

Veselica stavbinskega delavstva. Zveza stavbinskih delavcev, podružnica Maribor, priredi v nedeljo, dne 23. julija t. l. s pričetkom ob pol 9. uri v Špessovem selu (Stražunskem gozdu) veliko gozdno veselico s pestrim sporedom. Vstopnine ni! Ker je čisti dobiček namenjen revnim družinam sezonskih delavcev, vabimo vse delavce, da se veselice udeležijo v čim večjem številu. — Odbor.

CELJE

Prvi izlet »Vzajemnosti«

Preteklo nedeljo je članstvo celjske »Vzajemnosti« napravilo prvi celodnevni izlet na grič ob Savinji, blizu Petrička.

Brez posebne reklame so se člani in članice vseh društvenih odsekov zbrali v lepem številu pred »Delavsko zbornico«, od koder so okrog 8. ure jutraj odšli na dogovorjeno mesto. Tamburaši so vzeli izlet najbolj resno, ker so prinesli s seboj društvene instrumente, na katere so igrali ves dan na splošno zadovoljstvo in v razvedrilo udeležencem.

Če tudi je bil za izlet določen samo kraj v prosti naravi, brez posebnega programa, so vsi našli dovolj razvedrila. Ko se je v dopoldanskem urah zvedelo po mestu o prijetni zabavi v naravi, se je izletnikom pridružila takoj po kosilu še večja družba, da so skupaj, svoji med svojimi, izkoristili lep solnčni dan.

Za zabavo so skrbeli poleg tamburašev še pevci, ki so svoj program izvajali kar po želji navzočih. Tudi kuhinja je funkcionirala, četudi ni bilo piščancev. Da so se ubranili izletniki hude vročine, so bili v pretežni večini ves dan v kopalnih oblekah, od časa do časa pa so se hladili v valovih bistre Savinje. Različne igre so poživele tudi starejše članstvo, da so se kakor pomlajeni skupno z otroci zabavali. — Ker se nikdo ni mogel ločiti predčasno, je bil proti večeru skupen odhod, ki se je nehote razvil v lepo povorko ob Savinji, skozi park. Zabava je zaključila s kratkim odmorom in v najboljšem razpoloženju v gostilni g. Vodlana, kjer so nastopili tamburaši in pevci ter dokazali vsem navzočim in mimoidočim, da nas tudi najtežji časi ne bodo razdvojili ali zločili. Onim, ki so se zarotili, da bodo uničili naše vrste, povemo še enkrat glasno: Čim temnejša je noč, tem svetlejša bo jutro.

Organizatorjem izleta priporočamo, da nam še večkrat nudijo priliko skupnih izletov, ker se dobro zavedamo, da kdor ni z nami je proti nam.

JESENICE

Volitve obratnih zaupnikov pri KID so zaključene. Ker je bila vložena samo ena spurazumna kandidatna lista, je bila proglašena ta za izvoljeno in so mandati obratnih zaupnikov razdeljeni tako, kakor je bilo to doseženo pri lanskih volitvah obratnih zaupnikov in to: SMRJ 8, NSZ 4, JSZ 3 in ZZZ 1. Novo izvoljeni zaupniki so se že konstituirali in je bil izvoljen za glavnega zaupnika s. Stražisar Leopold, za tajnika s. Čelešnik Ivan in za namestnika gl. zaupnika ter gl. zaupnika za Javnost s. Kejzar Viktor. Jeseniško delavstvo pričakuje, da bo ta novoizvoljeni — in na sporazumu vseh temelječi — zaupniški zbor deloval sporazumno in vztrajno za koristi in uspehe jeseniškega delavstva.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo samo ob slabem vremenu tudi ob 3. uri pop.) vefilim »Gospodar Sahare« (Molk v puščavi). Vefilim ljubezni do velike Francije. Med dodatki tudi domači kulturni film in Paramountov zv. tednik. — Sledi »Ljubimec po naročilu«.

GUŠTANJ

Kovinarji, vsi na sestanku! V nedeljo, dne 23. julija ob 9. uri popoldne se bo vršil članski sestanek v društveni sobi pri Hladeju. — Dolžnost vseh članov SMRJ je, da se tega sestanka gotovo udeležijo. Gre za sestavitve kandidatne liste za volitev obratnih zaupnikov. Udeleženci izleta na Jesenice se naj tudi udeležijo tega sestanka, da bodo poročali. — V nedeljo bo naš plačani dopust končan in je potrebno, da se zopet enkrat snidemo! Torej vsi na sestanku! Družnost! Odbor.

SLADKI VRH

Služba na razpolago za kapelnika za godbo na pihala. Prednost, ako je zmogel voditi gramatiko in podučevati petje. Ponudbe na Delavsko glasbeno društvo papirničarjev tvornice Sladki vrh, p. št. 11.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Zvočni kino Pobrežje 22. in 23. julija: največji film vseh časov Scipton afrikanski iz leta 216. pr. Kr.

Tiskovni sklad

Darovali so: Novo mesto: Moreti Jos., din 5.—. Pečovnik pri Celju: ZRJ. podr., din 20. Belgija: Fischer Avg., din 10. Maribor: Neimenovani obrtnik din 400. — Iskrena hvala! Posnemajte!

Čemu služi klirinški promet? Države, ki imajo malo denarja, sklepajo z drugimi deželami trgovinske pogodbe po kliringu. V teh državah naročajo surovine v velikih množinah in za visoke zneske. Klirinške račune dobaviteljev pa poravnava z dobavljanjem industrijskih izdelkov in drugega blaga. Nakupijo pa vedno več surovin, kakor prodajajo svojih izdelkov na ta račun in tako nastajajo milijonski dolгови, ki jih siromašne države dobaviteljem ne plačajo. Dolgovi naraščajo. Dr. Schacht je rekel na primer Nizozemcem, ki so se pritoževali, češ, zakaj pa kreditirajo, saj gospodarstveniki morajo poznati plačilno zmoglost države. — V taki klirinški trgovini, ki ne krije svojih dolgov, ostajajo dolžnici devize, ki jih lahko smatramo za inozemsko posojilo, ki si ga države pridobijo s tem, da kupujejo blago in ga ne plačajo. To so umetna inozemska posojila in še prav poceni.

Če hočete v resnici biti dobro in poceni oblečeni, kupite v

ČESKEM MAGACINU MARIBOR pri glavni policiji

Tam dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga po najnižji ceni, brezobvezno se lahko prepričate. Velika odprava ostankov, polovične cene, krojaške potreščine.

Vprašanja, ki se tičejo viničarjev, poljskih delavcev in vinogradnikov

Kako si zamišljamo njih rešitev.

Ureditev viničarskega vprašanja je zelo nujna, zlasti kar se tiče njih prejemkov. Mnenje večine vinogradnikov, predavateljev strokovnjakov o viničarskem vprašanju je sicer drugačno, kajti ti trdijo, da so viničarji preveč enostranski, da zastopniki viničarjev pretiravajo, da so res kričeče razmere izjemni slučaj in da ima večina viničarjev čisto znosno življenje. Privoščil bi takemu predavatelju, ko bi šel par let za viničarja. Uredba o minimalni mezdi se naj razširi na vse delavstvo na deželi, ki pa se naj razdeli na več kategorij, na primer: kjer gospodar ne more ali noče dati dovolj deputatne zemlje; kjer je dovolj deputatne zemlje ali deputata v naravi in so vinogradi last gospode; kjer imajo viničarji vso hrano in kjer so brez hrane; kjer so kmetski viničarji z dovoljnim deputatom ali s premalim deputatom, z vso hrano ali brez hrane; kjer gre za delavce, ki ne stanujejo na posestvu, kamor hodijo delat. Ti poslednji, ako delajo brez hrane, bi morali dobiti najmanj 2 din na uro, za dela, ki so navedene v sedaj še veljavni uredbi pod čl. 6/g, pa najmanj din 2,50 na uro, za tiste, ki dobivajo tudi hrano, temu primerno manj. Ker pa so razmere povsod drugačne (bliže mest in v okrajih daleč od mest), pa tudi možnosti gospodarjev različne, bi rešile in izvedle tako razdelitev še najlažje mešane komisije, ako bi bile nepristranske, morebiti za vsak večji kraj posebej.

Še eno vprašanje je, ki ni nič manj važno in ki bi se naj rešilo z gornjim obenem, je zavarovanje poljedelskih delavcev, ne samo viničarjev, kot se čita v načrtu o novi uredbi, ampak podeželskih delavcev sploh. Ne strinjamo se z resolucijami, ki gredo za tem, da bi se naj uvedlo zavarovanje najprej samo zoper bolezen in še to samo v najhujših primerih. Imamo zdravstvene občine in banovinske zdravnike, ki imajo z nami podeželskimi delavci zelo malo dela. Kako se v praksi zdravi bolnik, če že pride tako daleč, to vemo dobro. Tudi so zdravniki vse preveč oddaljeni, o zdravilih pa ne govorimo. Če bi se ta način zdravniške oskrbe točno označil in primerno razširil in če se bi z bolniki postopalo kot se spodobi, bi bil za-

četek zavarovanja podeželskih delavcev tu.

Vse večje pomena je zavarovanje za starost in onemoglost. Občine dajejo že sedaj največjim revežem mesečne podpore (mislim da okoli 30 din), kar je pa samo kapljica v morje, tudi če bi se te podpore povečale in razširile, ker je vendar mnogo takih, ki ne morejo več delati ali dela radi starosti sploh ne doka. — Gotovo bi se našel primeren način, pri katerem razmeram podeželja, da bi se te podpore povečale in razširile, brez posebnih velikih težav. Da je treba računati tudi z odporom in nasprotovanjem, to je gotovo, uspeh sam bo pa najbolj odvisen od podeželskih delavcev samih.

Naj se ne pozabi na kmečke posle, kateri imajo ponavadi stalne mesečne plače.

V načrtu nove uredbe, določbo čl. 1., da mora imeti viničar obvezno usposobljenost, pozdravljamo, saj je to res potrebno, ne samo za viničarje, ampak tudi za ostalo delavstvo, samo da v mnogih primerih ne bo dosti koristilo ne enemu, ne drugemu, ker po navadi mora delavec delati tako, kot zahteva gospodar, pa če je tudi popolnoma zgrešeno.

Da nimamo dosti kaj pričakovati od minimalnih mezd, to je sigurno, pa če bodo še tako nizke, še te se bodo izigravale.

Tudi z določbo čl. 4 se ne strinjamo, ker nam v večini primerov ne bo nič pomagano; naj bi se upoštevale tudi želje in nasveti viničarjev in kmetskih delavcev, ne samo želje in nasveti gospodarjev vinogradnikov, od katerih ni mamno dosti kaj pričakovati.

Če se že kaj novega določbi, naj se naredi nekaj popolnega, da nam bo res pomagano in pa za vse, ki delamo na deželi, ker drugače se bodo gospodarji določili, ki nje zadenejo, kratkoma lozognili ali pa jih obšli, viničarjev ne več najemali, ampak raje najemali delavske družine na stanovanje, kakor se že dogaja sedaj in bomo spet tam, kjer smo. Viničarji in kmetski delavci, zakaj niste bolj složni, bolj združeni, vsaj v takih primerih; zdaj moramo jemati to, kar nam diktirajo drugi, v našo škodo.

H. L., kmečki delavec, Kamnica.

Lepa proslava 75 letnice obstoja rudarske godbe v Hrastniku

Hrastnik, 16. julija 1939.

Ko se je pred šestletji pričelo prebujati delavstvo in se združevati v razna strokovna in kulturna društva in organizacije, v svrhu uveljavljanja svojih človeških in državljskih pravic, se je sporedno s tem gibanjem pojavila tudi krepka volja in težnja po izobrazbi delavstva na vseh področjih.

Tudi na glasbo niso pozabili. In tako so tudi hrastniški rudarji pred trideset let ustanovili svojo godbo na pihala, ki je dne 16. t. m. zelo slovesno obhajala svoj jubilej.

Budnica in sprejem na kolodvoru

Že v ranih urah krasnega nedeljskega jutra so se oglasili mogočni akordi jubilarne, ki ste je danes 28 mož, po večini mladih oodbenikov, ki so vabili rudarje k sprejemu gostov na postajo. Ob 7. uri jutraj je krenila izpred »Delavskega doma« godba, za katero je korakalo številno delavstvo, mladi in stari, da sprejmejo došle goste-godbenike, ki so se odzvali povabilu jubilarne, da tako najpriskrnejši skupno proslavijo praznik hrastniške rudarske godbe.

Prispeli so z vlakom: delavska godba iz Senovega pri Rajhenburgu; iz Radeč pri Zidanem mostu in železničarska godba iz Zidanega mosta. Med tem pa je privozi avtobus z godbeniki iz Kranja, vsem pa se je pridružila še steklarska godba iz Hrastnika, nakar se je razvil dolg, krasen

sprevod,

ki je krenil po cesti v »Delavski dom«. V povorki je stopalo, razdeljeno med vsako godbo, številno delavstvo, rudarji, steklarji, kemični delavci in drugi.

Sprevod je bil spotoma priskrben pozdravljen, prav posebno pa mimo kemične tovarne, kjer so iz oken hiš naravnost zasipali mimo-idoče godbenike s cvetjem in vencji. Med neprestanim igranjem godb in veseljem vzklikanjem je impozanten sprevod dospel do »Delavskega doma«, kjer pa jih je že pričakovala godba iz Šostanja, odkoder je prispela z avtomobilom. Sprevod je nato krenil še dalje in sicer do gostilne pri »Logarčkah«, nato pa se vrnil in dospel končno na veselilni prostor.

Slavnostno zborovanje

Takoj nato je podpredsednik II. skupine rudarske zadrage pozdravil vse navzoče, posebno pa še vse godbe, jubilaru pa še posebej čestital.

Sledili so pozdravni govori, od katerih je kot prvi pozdravil došle goste in izrekel čestitke delavski župan s. Malovrh. Za »Vzajemnost« I. in II. v Hrastniku s. Kosmos, za

podružnico Zveze rudarjev Jugoslavije njen predsednik s. Kladnik; za organizirane delavce kemične tovarne s. Oberčkal.

Kot slavnostni govornik pa je nastopil s. Viktor Malovrh.

Kakšen je bil razvoj rudarske godbe?

Iz kronike, ki jo je pisal o godbi takratni učitelj na hrastniški deški šoli, pok. Valentinič, in pa po pripovedovanju 85 letnega upok. rudarja Pevca Martina, je ta godba obstojala že l. 1864. Prvi kapelnik je bil Puncar. Kot kapelniki so si sledili nadalje: Puncar (sin), nato Verdaj, Draksler (oče pok. kapelnika del. godbe v Trbovljah), nato Dolinar in še živeči g. Turnšek Franc, danes pa vihti taktirko pri tej godbi rudar s. Kumlanc Jože. V prvih letih obstoja je ta godba nastopala le ob prav slovesnih prilikah, tako n. pr. za praznik sv. Barbare, ob prihodu raznih dostojanstvenikov nastopila pa je tudi pri pogrebu kakega ponesrečenega rudarja. Ob enakih prilikah je nastopila godba tudi v bližnjih Trbovljah, ker takrat tamkaj godba še ni obstojala. Seve, o kakih promenadnih koncertih ali nastopih umetniškega značaja ni bilo govora. Vzdrževala pa se je iz sredstev bolniške blagajne Bratovske skladišnice, brez drugih doplačil od strani rudarjev.

Nova era za godlo pa je nastopila šele z nastopom predzadnjega kapelnika g. Turnška, ki je, prišedši iz Trbovli, postavil godbi nov, trden temelj. Zbral je 50 novih mladih gojenčev, iz katerih srede je izšel tudi današnji kapelnik s. Jože Kumlanc. Poskrbel je tudi za nabavo potrebnih novih instrumentov, za kar je sam založil takrat lepo vsoto 30.000 kron. Kmalu se je pokazal lep uspeh, ko je nato nastopil s prvim koncertom umetniškega značaja, kateremu so kmalu sledili tudi drugi slični nastopi. Po tako uspešnem delovanju imenovanega kapelnika, to je od leta 1919 go 1933, pa je prevzel istega leta vodstvo godbe današnji kapelnik s. Jože Kumlanc, ki je nadaljeval z veliko vneto delo svojega prednika, tako da je tudi njemu v ponos nov naraščal, katerega si je bil sam vzgojil, saj jih od celotnega števila prejšnjih godbenikov sedeljuje samo še šest.

Izročitev diplom godbenikom

Ganljiv je bil trenotek, ko so prejeli nato še živeči gočbeniki krasne diplome. To so Martin Pevca, Turnšek Franc (prejšnji kapelnik), Završnik Franc, Pirkar Ivan, Grebenc Karl in Kirm Jakob. Vsi imenovani so bili pri tej priliki čumno aklamirani, posebno pa še Kirm Jakob, čijega lastnoročno pisan nagovor je bil prečitan. Že kot mlad pastir si je

nabavil piščalko, na kateri se je vadil Končno si je pa s pomočjo svojih bratov nabavil klarinet in že je pristopil h godbi, pri kateri še danes deluje kot najstarejši godbenik že polnih 41 let, kot vzgled vztrajnosti vsem mladim godbenikom. H koncu pa je godba v znak počastitve spomina vseh preminulih godbenikov zaigrala še žalostinko. Dopoldansko slavlje je zaključila koračnica »Zdravi, hrabri...«.

Popoldne pa se je vršil

promenadni koncert

gostujočih godb., ob 4. uri pop. pa koncert jubilarne. Nastop rudarske godbe je pokazal, da zasluži vse priznanje, nato pa se je razvila

prosta zabava

ob igranju navzočih godb. Stari znanci so se sešli in nova prijateljstva so se sklepala. Saj bratje vsi enaki smo...

Svoji godbi pa, ki je danes ponos hrastniških rudarjev, k njenemu jubileju prav priskrbeno čestitamo; posebno še njenemu kapelniku Jožetu Kumlancu, želeč, da še nadalje vodi godbo, ki naj nam igra na poti v bodočnost, ki mora biti naša!

Maksim Gorki: »POLETJE«, socialni roman iz ruskih prevratnih dni je ravnokar izšel. Naroča se v naši upravi. Cena knjigi s 156 stranmi osmerke, je samo 10 dinarjev. Knjigo toplo priporočamo.

Nemška trgovina s Slovaško. Guverner slovaške narodne banke, dr. Karvaš, je poudaril v razgovoru z uradnikom lista »Südost-Echo«, da je v zadnjem času nastalo z odhodom židovskih in čeških veletrgovcev pomanjkanje veletrgovskih tvrdk, ki bi imele primeren organizacijski aparat za nakup v inozemstvu. Dr. Karvaš smatra zato za potrebno, da osnujejo nemški izvozniki na Slovaškem svoja zastop-

Delavski pravni svetovalec

Stroški zapuščinskega postopanja (št. II)

Vprašanje: Podežovala sem nekaj premoženja po svojem možu in moram plačati poleg zapuščinske pristojbine davčni upravi tudi precej visoke sodne stroške za ocenitev zapuščine. Ali se smejo ti stroški poljudno določiti?

Odgovor: Ko so se stroški določili, ste itak prejeli tozadevni pismeni sodni sklep in ste bili upravičeni pritožiti se proti temu sklepu v 15 dneh na višje sodišče. Če pa ste ta rok zamudili, se ne da nič več napraviti. Sodni stroški se določajo po posebni tarifi in so bili po vsej verjetnosti tudi v Vašem primeru pravilno izračunani.

Dolg rudarja pri trgovcu (Trbovlje)

Vprašanje: Dolgujem nekemu trgovcu manjši znesek za blago, dobavljeno pred 5 leti. — Opominjal me je večkrat, tudi po zastopniku, pa nisem dolga nikoli priznal. Po poklicu sem rudar. Sedaj mi grozi s tožbo.

Odgovor: Če svojega dolga v zadnjih 3 letih res niste priznali, lahko v pravdi z uspehom ugovarjate zastaranje in bo trgovec tožbo izgubil. Tudi je Vaša mezda, ki jo prejimate kot rudar, v ogledu takšnega dolga, nezarubljiva, najsi bi bil iztožen.

Neupravičena tožba (Celje)

Vprašanje: Moja žena tožijo dediči neke ženske, ki je svoj čas stanovala pri naju, na izročitev zlate ure, češ, da jo je moja žena prejela od dotične ženske v hrambo. To pa ne odgovarja resnici. Kako naj se žena brani?

Odgovor: Če je stvar taka, kot pravite, dediči pač ne morejo imeti pric za svoje trditve. Ako pa bi nastopila kaka priča, ji morate pač

Kolesarji, pozor!

Vljudno Vas obveščam, da sem prenesel svojo specialno trgovino koles, pnevmatike in sestavnih delov iz dosedanjih prostorov na Glavnem trgu 17

v Kneza Kocija ulico šte. 4

(preje Tattenbachova ulica) in jo priključil svoji trgovini otroških vozičkov in sportnih potreščin.

Za Vašo nadaljnjo naklonjenost se priporoča

Bogomir Divjak - Maribor

Nogavice,

kapalne obleke, srajce, rute, perilo vseh vrst, obleke, robce, čepice, blago za posteljino, moško, žensko perilo in obleke, ostanke, vseh vrst pletenin, volno itd. dobite v novi trgovini in pletilnici

„MARA“, Maribor
Koroška 26 (poleg tržnice)

Prava blagodat
za delavce je:

ločilnica
P. Matkovič

v Celju, Gosposka ulica šte. 3
Shajališče delavcev

Obiščite

8. MARIBORSKI TEDEN

od 5. do 13. avgusta 1939

Polovična vožnja na železnicah
od 1. do 17. avgusta 1939

Velika gospodarska in
kulturna revija

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo — Velika tekstilna razstava — Tujskoprometna razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Razstava narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna gledališka razstava — Skautska razstava — Razstava malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču itd.

5. do 6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji!

Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!

Obiščite vinorodne Slovenske gorce!

Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

stva, ki bi dobavljala blago za slovaški trg. In vendar so Slovaki hoteli biti v vsakem pogledu samostojni!

čokazati njeno krivbo pričevanje, kar pa je stvar Vaših poizvedb in dobrega zastopstva.

Zadrževanje otroka (Laško)

Vprašanje: Imam nezakonskega otroka, ki sem ga dal v rejo k neki ženski proti dogovorjenemu plačilu din 200 mesečno. Plačila nisem zmogel in sem zato čez dve leti hotel prevzeti otroka, da ga dam v rejo k svoji materi. Dotična ženska pa mi otroka ni hotela izročiti, dokler ji ne plačam zaostale oskrbine. Otrok je ostal pri njej do svojega 13 leta. Ko sem ga sedaj ponovno hotel prevzeti, mi ženska znova ne da, češ, da prej zahteva plačilo. Ali ni oskrbina že zastarana in ali je ni morda otrok odslužil? Kako naj pridem do njega?

Odgovor: Tožite žensko na izročitev otroka, nakar je bo sodišče k izročitvi prisililo z denarnimi kaznimi ali pa z zaporom. Tudi če bi imela ženska kaj terjati, je zadrževanje otroka nedopustno. Če niste oskrbine po prvotnem dogovoru nikoli priznali, jo dolgujete le za zadnja tri leta, pri čemur pa se mora vrednost otrokovega dela vsekakor upoštevati.

Kdor hoče imeti res dober dežnik, mora hiteti k

Betki Lešnik
Maribor, Glavni trg 17a

Čedne kopalne obleke

bombažaste od din 25—
volnene, enobarvne » 60—
lasteks » 110—
volnene žakard » 130—
shorts » 65—
otroške hlačiice od » 9—

kopalne čepice, čevlji, pasovi pri

C. Büdefeldt

Maribor, Gosposka ul. 4-6

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA